

بسمه تعالی

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی آیت الله طالقانی تبریز

دانشگاه علوم پزشکی تبریز

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی

طالقانی تبریز

شکاف کام و لب

تهیه و تنظیم: الهه سادات موسوی اقدم

تدوین: بهار ۱۴۰۲

بازنگری: بهار ۱۴۰۳

منبع: بیماری های نوزادان نلسون ۲۰۲۰

پرستاری کودک سالم و بیمار

(نکارین اکبری) ۱۳۹۷

چسب پروانه ای یا وسیله محدود کنند در جهت پیشگیری از تحریک ناحیه بخیه در کودکان کوچکتر و مهارکننده جلیقه برای جلوگیری از غلتیدن بر روی شکم در کودکان بزرگتر استفاده میشود. به دلیل خطر فشار بر روی خط بخیه، هرگز کودک را نباید به روی شکم قرار داد و از گریه به دلیل وارد شدن فشار بر روی خط بخیه باید جلوگیری کرد.

5

۳. مشکلات ظاهری: عوارض شکاف کام و لب موارد روانی را نیز دربر می گیرد. کاهش اعتماد بنفس از ابتدای شناخت محیط اطراف و دوستان از ابتدا در آنها مشاهده خواهد شد. خجالت، سرخوردگی، تنهایی و تنش با کودکان دیگر از جمله عوارض شکاف کام در بزرگسالی و حتی سنین کمتر است که در افراد مبتلا مشاهده می شود.

ترمیم جراحی شکاف لب

مهم ترین عامل تعیین کننده زمان جراحی، اندازه شکاف است. ترمیم شکاف لب بصورت بخیه زدن به شکل Z جهت به حداقل رساندن بدشکلی ناشی از بافت اسکار و کشیدگی لب است. یکی از مهمترین مسائل بعد از عمل جراحی لب، مراقبت و حفاظت از ناحیه عمل است که با بکارگیری وسیله حفاظتی باید از وارد آمدن آسیب به خط بخیه پیشگیری کرد.

4

شکاف لب

لب شکری از شایعترین ناهنجاری‌ها در نوزاد است. شکاف لب با یا بدون شکاف کام در پسرها و در دوقلوها شایعتر است. مصرف فنی توئین و دیازپام توسط مادر در دوران بارداری و کمبودهای تغذیه‌ای مثل کمبود ویتامین‌ها و اسیدفولیک و همچنین مصرف سیگار توسط مادر بخصوص در سه ماهه اول بارداری می‌تواند در ایجاد آن نقش داشته باشد. زمان شناسایی شکاف لب در زمان جنینی، زودتر از هفته ۱۴-۱۶ توسط سونوگرافی می‌باشد.

شکاف کام

شکاف کام یکی از شایعترین ناهنجاری‌های جمجمه‌ای صورتی است که در جنس مونث شایع‌تر می‌باشد. شکاف کام حاصل عدم اتصال صفحات کام اولیه و ثانویه در زمان رویانی می‌باشد که ممکن است کام نرم یا سخت را درگیر کند. اتصال کام نرم و سخت بین هفته‌های ۷ تا ۱۲ بارداری صورت می‌گیرد. عواملی که باعث شکاف کام می‌شوند عبارت‌اند از: ژنتیک، نقایص کروموزومی، عوامل محیطی و داروهای تراژوژن در دوران بارداری، مصرف سیگار و الکل در اوایل بارداری، کمبود اسیدفولیک

1

عوارض شکاف کام و لب برای نوزادان

۱) مشکلات تغذیه‌ای: یکی از اولین عوارض شکاف کام و لب برای نوزادان که انجام عمل شکاف کام در نوزادان را ضروری می‌کند، بروز مشکل هنگام مکیدن شیر است. در واقع آن‌ها به دلیل ورود هوا قادر نیستند عمل مکیدن را به خوبی انجام دهند. مادر می‌تواند تا پیش از عمل شکاف کام نرم در نوزادان، از شیشه شیر شکاف کام مخصوص نوزادان استفاده کند.

۲) مشکلات تنفسی: این مشکل مخصوصاً در هنگام غذا خوردن بیش از سایر مواقع آن‌ها را اذیت خواهد کرد. در بسیاری از موارد مشاهده شده که در نوزادان شیرخوار، شیر از شکاف کام به گلو وارد شده است، ولی به جای عبور کردن از مری از بینی او خارج می‌شود. این مورد از عوارض شکاف کام و لب متاسفانه موجب ایجاد مشکلات ریوی در آن‌ها نیز خواهد شد.

۳) مشکلات گوارشی: ورود هوای بیشتر به دستگاه گوارش هنگام تغذیه و شیر خوردن، این امر باعث می‌شود تا نوزادانی که این مشکل را دارند، به آروغ‌گیری بیشتری نسبت به سایرین احتیاج داشته باشند. برای کمک به رفع این عارضه، مادران می‌توانند در حالت نشسته به کودک شیر بدهند، تا میزان بلع هوا به حداقل ممکن برسد؛ یا استفاده از شیشه شیر شکاف کام را مد نظر قرار دهند.

2

۴) عفونت‌های گوش: متاسفانه کودکان درگیر با این مشکل به میزان بیشتری در معرض ابتلا به عفونت گوش هستند.

این امر به علت عملکرد نادرست شیپور استاش که برقرار کننده ارتباط بین گوش و گلو است، اتفاق می‌افتد.

عوارض شکاف کام در بزرگسالی

۱) مشکلات گفتاری: باز بودن سقف دهان و لب‌ها و ضعف عضلات این اندام‌ها، به آن‌ها اجازه نمی‌دهد تا تمامی کلمات را به درستی تلفظ و مانند افراد طبیعی صحبت کنند. عمل شکاف کام در بزرگسالی در چنین شرایطی بسیار حائز اهمیت خواهد بود. چرا که در اثر این مورد از عوارض شکاف کام در بزرگسالی، نوع صحبت کردن آن‌ها از ابتدا و از دوران خردسالی تو دماغی خواهد بود و اطرافیان اصوات و کلمات خارج شده از دهان آن‌ها را بسیار نامفهوم خواهند شنید.

۲) مشکلات فک و دندان: یکی از شایع‌ترین عوارض شکاف کام در بزرگسالی، بروز مشکلات دندانی است، چرا که نحوه شکل‌گیری دندان‌ها در این افراد عادی نخواهد بود.

3